

[Εγκυκλοπαιδικός Οδηγός]

Μαθησιακές δυσκολίες και σχολική αποτυχία [Z1]

Γρηγόρης Αμπατζόγλου

Κείμενο 3: Αμοιρίδου, Σ., Κωνσταντινίδου, Α., Μπιζέλη, Β., Νάκου, Ε., Τζιαρός, Γ., Παπαδοπούλου, Α. & Γ. Αμπατζόγλου 2000. Λειτουργία εξωτερικού ιατρείου μαθησιακών-σχολικών δυσκολιών. Ανακοίνωση με μορφή poster στο 16ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχιατρικής (Κύπρος, Μάιος 2000).

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η πολυπαραγοντική φύση των μαθησιακών δυσκολιών, η πληθώρα των περιστατικών που ζητούν γνωμάτευση για απαλλαγή από τις γραπτές εξετάσεις, τα περιστατικά με προηγούμενη διάγνωση "δυσλεξίας", που άλλοτε ισχύει και άλλοτε όχι, οδήγησαν στη δημιουργία Ειδικού Εξωτερικού Ιατρείου Μαθησιακών-Σχολικών Δυσκολιών και στη σύσταση διεπιστημονικής ερευνητικής ομάδας. Η ομάδα αποτελείται από παιδοψυχίατρο, δύο ψυχολόγους, δύο λογοθεραπευτές και μία ειδική παιδαγωγό. Έχει στόχο την καταγραφή και διερεύνηση των περιστατικών με μαθησιακές δυσκολίες που προσέρχονται στο Εξωτερικό Ιατρείο της Υπηρεσίας Παιδιού & Εφήβου της Γ' Ψυχιατρικής Α.Π.Θ. Η λειτουργία αυτής της ερευνητικής ομάδας έχει ως στόχο να αναδείξει την ψυχοκοινωνική συνθετότητα της φύσης των μαθησιακών δυσκολιών, ώστε να μπορεί μελλοντικά να συμβάλλει στη διαμόρφωση προτάσεων πρόληψης.

Α. Κρίθηκε αναγκαία η δημιουργία ειδικού ερωτηματολογίου που συμπληρώνεται από την ομάδα και περιλαμβάνει:

- **1.** Ένα γενικό μέρος (το παιδοψυχιατρικό ιστορικό) με ερωτήσεις που αφορούν το ιστορικό του παιδιού και ξεκινούν από την εγκυμοσύνη και περιλαμβάνουν τοκετό και πρώτες ημέρες ζωής, ανάπτυξη, προσχολική και σχολική ζωή, εξωσχολική-κοινωνική ζωή, πληροφορίες για την οικογένεια, οικογενειακές σχέσεις, σοβαρά γεγονότα ζωής, συμπεριφορά.

Και τρία ειδικά μέρη:

- **2.** Ψυχολογική εκτίμηση
 - α) Ενημέρωση και συμπλήρωση των γενικών πληροφοριών του ιστορικού
 - β) Κλινική συνέντευξη και παρατήρηση
 - γ) Ψυχομετρική εκτίμηση
- **3.** Λογοθεραπευτική εκτίμηση
 - α) Κατάσταση αρθρωτικού οργάνου
 - β) Μη γλωσσικό μέρος
 - γ) Γλωσσικό μέρος
- **4.** Ειδική Παιδαγωγική Εκτίμηση

Β. Θα αναλυθούν τα πρώτα 100 περιστατικά που προσήλθαν στο Εξωτερικό Ιατρείο μαθησιακών-σχολικών δυσκολιών που από τον Ιανουάριο του 1999 στη Γ' Ψυχιατρική του Α.Π.Θ.

Γ. Οι παράμετροι που επιλέχθηκαν είναι:

- 1) Φύλο/ ηλικία
- 2) Αίτημα κατά ηλικία
- 3) Προηγούμενη επαφή με παιδοψυχιατρική υπηρεσία

- 4) Διάγνωση
- 5) Συνοδά ευρήματα

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 Φύλο/ ηλικία

5-8	9-12	13-15	16-18	άνω των 19
ΑΓΟΡΙ	4	8	34	29
ΚΟΡΙΤΣΙ	2	9	13	10
ΣΥΝΟΛΟ	6	17	47	29

Από τον Πίνακα 1, φαίνεται ότι η πλειοψηφία των μέχρι τώρα περιστατικών που προσήλθαν στην υπηρεσία ήταν μαθητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, κι ακόμη πιο συγκεκριμένα, η πλειοψηφία από αυτή την κατηγορία ήταν μαθητές Α' Γυμνασίου. Αυτό μπορεί να είναι ένδειξη μιας σχολικής δυσκολίας που δεν εντοπίστηκε προηγουμένως ή να οφείλεται στην πίεση του περιβάλλοντος, καθώς στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση τα παιδιά αντιμετωπίζουν για πρώτη φορά το ενδεχόμενο να "μείνουν" στην ίδια τάξη και η επίδοσή τους βαθμολογείται ξεχωριστά για το κάθε μάθημα από διαφορετικής ειδικότητας καθηγητές.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2 Αίτημα κατά ηλικία

5-8	9-12	13-15	16-18	άνω των 19
ΔΙΑΓΝΩΣΗ	2	6	7	15
ΘΕΡΑΠΕΙΑ	2	1	3	
ΓΝΩΜΑΤΕΥΣΗ	3	32	23	1
ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ	4	8	6	5
ΣΥΝΟΛΟ	6	17	47	29

Στον Πίνακα 2 φαίνεται ότι σε μικρές ηλικίες, ενδιαφέρει περισσότερο η αιτία, η προέλευση, ο εντοπισμός και η αντιμετώπιση των δυσκολιών, ενώ αντίθετα σε μεγαλύτερες ηλικίες το κύριο αίτημα είναι η γνωμάτευση.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3 Προηγούμενη επαφή με παιδοψυχιατρική υπηρεσία κατά ηλικία *

5-8	9-12	13-15	16-18	άνω των 19
ΝΑΙ	9	26	20	1
ΟΧΙ	6	8	21	9
ΣΥΝΟΛΟ	6	17	47	29

Από το σύνολο των 56 παιδιών που είχαν προηγούμενη επαφή με παιδοψυχιατρική υπηρεσία, τα 30 είχαν γνωμάτευση για "δυσλεξία"!

ΠΙΝΑΚΑΣ 4 Διάγνωση

Νοητική υστέρηση	14
Οριακή νοημοσύνη	10
Ειδική Μαθησιακή Διαταραχή (μαθηματικών, γραπτής έκφρασης, Μ.Π.Α)	19
Ειδική Διαταραχή της Ανάγνωσης (Δυσλεξία)	9
Διαταραχή της γλωσσικής έκφρασης (Αναπτυξιακή Δυσφασία)	7
Μη Ειδική Μαθησιακή Διαταραχή	27
Υπό διερεύνηση	14
ΣΥΝΟΛΟ	100

Η διάγνωση αποσκοπεί:

- στην αποσαφήνιση του αν πρόκειται για Ειδική Μαθησιακή Διαταραχή

- στην αξιολόγηση της διαταραχής, του είδους και της βαρύτητας των συμπτωμάτων
- στη σηματοδότηση της κατάρτισης ενός προγράμματος αποκατάστασης
- στον καθορισμό του τρόπου συνεργασίας μεταξύ ειδικών-γονιών-εκπαιδευτικών-παιδιού

ΠΙΝΑΚΑΣ 5 Συνοδά ευρήματα

Έντονα οικογενειακά προβλήματα	
Διάσταση/ διαζύγιο-Νέες μηδενικές οικογένειες	
Διγλωσσία	2
Ύπαρξη μυστικού στην οικογένεια	6
Προβλήματα σχέσεων και συμπεριφοράς	
Δυσθυμία/ Κατάθλιψη	3
Ιστορικό απόπειρας αυτοκτονίας	
Ιστορικό επιληπτικών κρίσεων	
Νυχτερινή ενούρηση	5

- Από τα παραπάνω φαίνεται πως πολύ συχνά και πολύ εύκολα συγχέεται η Ειδική Μαθησιακή Διαταραχή με μαθησιακές διαταραχές γενικής φύσης.
- Η σύγχυση, η γενίκευση και η μεγάλη συχνότητα Μαθησιακών Διαταραχών πολύ συχνά οδηγούν στην υπεραπλουστευμένη διάγνωση με άσχημες συνέπειες όσον αφορά στην έκβαση της θεραπευτικής αντιμετώπισης.
- Όπως φαίνεται και στον Πίνακα 4, αλλά και από τα πορίσματα των διαγνωστικών διαδικασιών που ακολουθούνται από τη διεπιστημονική ομάδα της Γ' Ψυχιατρικής Κλινικής του Νοσοκομείου ΑΧΕΠΑ, ένα μόνο μικρό ποσοστό από τα εξεταζόμενα άτομα που έχουν παραπεμφθεί με την ένδειξη της Ειδικής Μαθησιακής Διαταραχής την παρουσιάζει στην πραγματικότητα.